

Allom thæm thetta breff hœra ælla see · helsar jak pæter kryll ewerdhilika medh gwdhj[.]
 Thet skal allom mannom witrlikit wæra · thet jak hauir latit ok gwldit hædherlikom herra ok
 Riddæra · eric kætilsson marsk mit goz · boleem · j bolem sokn · ok byrum · een haluan
 gard j byrvn sokn · j kindahæredhe · medh allom tillaghom nær ok fierre · ængo vndantakno ·
 ok medh minnæ kono godwilia · ffor hwilikt goz · herra eric fornæmdæ · hauir mik fwlt giort
 ok forægiuit swa at mik atnøghir j allom stykkiom · ffor than skuld afhender jak mik^a thet
 formænda^b goz · ok minom arwm · ok andwardhar jak fornæmdom herra · herra eric kætilsson
 ok hanz arwm til æwerdhilica ægho · swa medh skæl · æt hwatte [j]ak^c ælla mine arwa som
 nu æra · ælla æfter konno koma skolom thet goz hindra alla quællia [æ]ptter^d thenna dagh[.]
 jn cuius Rej testimonium sigilla discretorum viroꝝ e^e-videlicet benedicti^e jonisson et suenonis
 brudsson vna cum meo proprio sunt apensa[.] Scriptum anno domini M^o ccc^olxx secundo
 in castro forsholm · in cena domini

Sigillen bortfallna från de kvarsittande remsorna.

^a Över raden ms. ^b Sic ms; uppenbarligen felskrivning för fornæmda. ^c Bokstaven j saknas på grund av hål i pergamentet ms. ^d Ändrat från [æ]pfter, vars första bokstav dock nu är utplånad ms. ^{e-e} På rasur ms.

X 157.

1372 mars 27.

Tynnelsö.

Biskop Thyrgils i Strängnäs vidimerar konung Magnus' dombrev 1349 3/11 (DS 4506) för Nydala kloster angående fisket i Hovildeån.

Orig. på perg. (18,5×9,3 cm; 11 rader), Sv. Riksark. (förbigånget i RPB).

Omnibus presens scriptum cernentibus Thyrgillus miseracione diuina episcopus Strengensensis in Domino salutem sempiternam / Nouerint vniuersi nos litteras incliti principis domini Magni regis non cancellatas non rasas nec in aliqua suj parte viciatas diligenter ascultasse[.] tenorem presentibus insertum de verbo ad verbum continentes[.] Magnus Dei gracia rex Swecie Noruegie et Scanie se DS 4506 till sagenam suam in Huwldæ aa / usque ad terrentem^a se DS 4506 till quibus ^b-inde forsan^b preiudicium generetur · Datum in villa Hook anno Domini M^o ccc^o xlnono feria tertia proxima^c post diem Omnium sanctorum[.] Jn cuius visionis euidenciam secretum nostrum presentibus duximus apponendum · Scriptum apud manerium nostrum Thynnilsø anno Domini M^o ccc^olxxsecundo in sabbato sanct[o]^d pasche.

På baksidan: Vidisse de curia in Vermalande.

Biskopens sekret liksom den ur brevet skurna remsan borta.

^a Felskrivning för torrentem (så DS 4506). ^{b-b} forsan inde DS 4506. ^c Saknas DS 4506. ^d sancti ms (för ändringen jfr Sverges Traktater I, 1877, nr 24 s. 59, och DS X 40).

X 158.

1372 mars 29.

Linköping.

Ärkedjåknen (Nils Hermansson) och kapitlet i Linköping samt Håkan Fadersonn tillskriva prosten Lars på Öland. Håkan har, såsom rättmätig arvinge till sin framlidne släkting, välboren man Fader Bengtsson, beslutat att till själågagn för denne och dennes förfäder till Linköpings domkyr-

kas byggnadsfond skänka de gods (på Öland), som Fader förvärvat i krigstjänst. Dessa gods hade tidigare tillhört fru Elisa, änka efter herr Anund Hatt, men (sedan denna övergått till konungarna Magnus' och Håkans parti) av konung Albrekt bortskänkts till riddaren Erik Karlsson, som i sin tur överlätit dem på sagde Fader. För att styrka uppgivna ägareförhållanden bifogas i avskrift tvenne brev av konung Albrekt (1367 31/8 = DS 7579) och Erik Karlsson (1367 6/9 = DS 7582). Prosten Lars anmodas att offentliggöra breven inför menigheten och att å domkyrkans vägnar verka för att rätt skipas betr. godsen; han förväntas kunna lämna en redogörelse (i ärendet), så snart han kommer till Linköping med den påvliga uppbörd.

Orig. på perg. (19 × 8,2 cm; 14 rader + 19,2 × 18,2, uppveck 1,3 cm; 31 (20 + 11) rader), Sv. Riksark. (= RPB 1037). — Den pergamentbit, som åtgått för originalbrevets text, har skurits loss från ett större pergamentstycke, på vilket de i orig. återopade breven DS 7579 och 7582 avskrivits och vid vars uppveck originalbrevets sigill hänga. Det mindre pergamentet har utan tvivel från början utgjort övre delen av det större, som dock nu, troligen genom påverkan av vatten och vax, är deformerat och krympt i sin övre hälft. För detta antagande, som också med tanke på det medeltida brevskicket är det rimligaste, talar formuleringen "quorum tenorum copias statim post presentes annectemus" liksom de med varandra väl överensstämmande veck, som visa hur dokumentet kunnat vara hopviktt före en itudelning. Såsom terminus ante quem för sistnämnda åtgärd kan i varje fall sättas 1700-talets början, då G. Rosendalius förtecknar brevet 1372 med uppgiften "vthan sigiller" (Peringskiölds Diplomatarium, E 47, Linköpingslädan lit. A, fol. 19). Eftersom de båda brevavskrifterna 1367 till skillnad från 1372 års orig. äro markerade med Örnhielms vanliga tecken (=) och återfinnas kopierade före 1685 efter varandra i dennes Diplomatarium (III p. 457 f.), har med största sannolikhet redan vid denna tid delningen varit gjord; den har kanske företagits vid uppordningen av Antikvitetsarkivets brev omkr. 1670 (se härom H. Schüeck, Kgl. Vitterhets Historie och Antikvitetsakademiens historia II, 1933, s. 319). På ett liknande sätt har, kanske vid två olika tillfällen, förfarit med det nu i tre delar bevarade pappersbrevet 1422 2/1 Sv. Riksark. (vidimation av DS 530, 614 och 944), vars första delning föregår avskriften i Örnhielms Dipl. XI, p. 961 (ang. detta brev se PM av J. Liedgren i Sv. Riksark., Ink. I 140/1955). Problemet med 1372 års brev har tidigare observerats av S. Engström, Bo Jonsson I (1935) s. 131 not 140; jfr L. Sjödin i DS IX: 1 (1970) s. 271 under nr 7582.

Avskrifterna av 1367 års brev ha skrivits av en annan hand än originalbrevet, vilket kan vara en autograf av ärkedjaken Nils Hermansson (så L. Sjödin i Arkivvetenskapliga studier 3, 1962, s. 236; för ett liknande fall med olika handstilar se s. 235 med not 4).

Tryckt: APS Cam. II: 1 (1957) s. 14 f. nr 779 (endast 1372 års brev, betecknat som samtida kopia).

Om släktskapen mellan Håkan Faderesson och Fader Bengtsson jfr brev 1387 20/5 (orig. perg. Uppsala univ.bibl.), utfärdat av Håkans systerson Dan Nilsson. — I Acta et Processus Canonizacionis beate Birgitte (ed. I. Collijn, 1924—1931, s. 108) kallas Håkan "nobilis quidam Haquinus Faderesson nomine de opido Sutherby parrochie Öratompta Lincopensis diocesis".

Nos archydiaconus et capitulum ecclesie Lincopensis et Haquinus Fadhirsson vos dilectum nobis dominum Laurencium prepositum Ølandie in Domino salutamus / Dudum nobili viro Fadhero Benedicsson · bone memorie de medio per mortem sublato / quia ego Haquinus^a Fadhirsson predictus / eiusdem Benedicti^b heres ligittimus^c sum · in anime sue ac progenitorum suorum solacium · dare decreui ad fabricam ecclesie Lincopensis bona que ex militaris seruicii conquestu^d acquisiuit / Bona autem predicta possedit quondam domina Eliza · relicta dominj Anundi Haat / bone memorie · que quidem bona primo optinuit dominus Ericus Karlsson · de domino nostro rege Alberto / deinde idem dominus Ericus contulit ea predicto Benedicto^e consanguineo meo · sicut clare perpendere et videre poteritis · ex tenoribus litterarum · dominj nostri regis · et dominj Erici predictorum · quorum tenorum copias statim post presentes annectemus / Rogamus itaque · et a vobis vtique habere volumus · quod · ex parte ecclesie Lincopensis iusticiam prosequamini super bonis predictis · et litteras coram communitate publicetis facientes quantum in vobis est / ita quod possitis nos informare · cum primum Lin-

copiam cum taxu papali veneritis / Datum Lincopie anno Domini M^occc^olxx secundo /
feria secunda pasche /

Albertus Dei gracia Sweorum Gothorumque rex *se DS 7579 t. o. m.* sub secreto nostro

Vniuersis presentes litteras visuris seu auditoris Ericus Karlsson *se DS 7582 t. o. m.* meo sub sigillo

På baksidan (av de vidimerade breven):

Super bonis Elize Anundj Hat

In Ølandia

ø ø ø

Registrata¹

Sigill av ofärgat vax: nr 1, övre halvan borta (i sköld båt med stjärna i var stäv; jfr nästan oskadat ex. vidhängt brev 1366 17/3 = DS 7311): [* S':] Haqvini : Fadv[rsvn]; nr 2, övre halvan borta (korslagda Petri nycklar inom fyrpass; jfr nästan oskadat ex. vidfäst brev 1372 30/3 = DS X 159): [* Secre]tvm capituli ecclesie Ly[ncopensis]; nr 3, omskriften skadad (madonnan med barnet i gotisk aedacula; jfr annat ex. vidhängt brev 1367 16/6 = DS 7538): S' : Nicolai : Herman[ni : canonici :] Lincop[ensis].

^a På rasur ms. ^b Fel för Fadheri (Benedicti). ^c D. v. s. legitimus. ^d Bokstaven u ändrad från a ms, så att u föregås av överflödigt stapel. ^e Fel för Fadhero (Benedicti).

¹ Se E. Nygren, *Registra Ecclesie Lincopensis (1941) s. 188 not 122.*

X 159.

1372 mars 30.

Linköping.

Biskop Nils (Markusson) i Linköping bortskänker till Linköpings domkyrka sina gods i Våle (i Skällviks socken), som han köpt av välboren hustru Katarina (Nilsdotter), änka efter Anund Hemmingsson, jämte sina gods i Bottna (i samma socken). Härvid förordnar han, att godsens årliga avkastning skall delas i tre lika stora delar att tre gånger om året, nämligen dagen efter Kristi himmelsfärdsdag, dagen efter Marie födelsedag (d. v. s. 9/9) och dagen efter Pauli omvändelses dag (d. v. s. 26/1), lika fördelas bland de kapitelmedlemmar och korpräster, vilka dagligen i domkyrkan deltaga i tidegärdsgudstjänsten, för att de i sina mässor och böner skola hava donator och alla avlidna kristtrognas själar i åtanke. Om tilläventyrs någon efterträdare på biskopsstolen skulle vilja använda sagda gods för eget bruk, ålägges vederbörande att varje år i veckan efter påsk till kanikerna i sakristian utbetala 30 mark i gott mynt.

Orig. på perg. (21,5 × 18,1, uppveck 2,2 cm; 22 rader), Sv. Riksark. (= RPB 1038).

Om biskop Nils Markussons ställning vid denna tid se H. Schück, *Ecclesia Lincopensis (1959) s. 84.* — För hustru Katarina jfr brev 1372 17/7 (DS X 178), och J. Liedgren i *Personhistorisk Tidskrift 1963 (tr. 1964) s. 127 och 130.*

In nomine Domini amen[.] Quia nos Nicolaus Dei gracia episcopus Lincopensis in veritate comperimus · quod inter omnia · que mortalis fragilitas · diuini amoris calore succensa / potest sudore suorū in rebus transitoriis / explicare laborum / hoc solum bene agitur / quo ipse amor diuinus · in cordibus fidelium roboretur et seruiencium cotidie in ecclesia Dei necessitas / opportuno remedio releuetur / deliberacione prehabita diligenti / de collatis nobis a Deo / cuius innumera circa nos beneficia profitemur / bonis nostris in Wædhlum · tam de prato magno · quam de porcione nostra in villa ipsa / cum integro statu suo sicuti nunc sunt et omni